

§ 29

Svar på motion - Utlys klimatnödläge i Botkyrka kommun (V) KS/2019:00553

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige anser motionen besvarad.

Reservation

Mats Einarsson (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

Sammanfattning

Mats Einarsson (V), Kerstin Amelin (V), Yrsa Rasmussen (V), Bekir Uzunel (V), Pia Carlsson (V), Ronnie Anderson (V) och Marit Normasdotter (V) väckte vid kommunfullmäktige 2019-10-04 en motion – Utlys klimatnödläge i Botkyrka kommun.

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- Att i likhet med FN:s klimatpanel IPCC och hundratals städer och länder världen över erkänna att vi befinner oss i ett klimatnödläge och att det varar tills världens nationer säkerställt att 1,5-gradersmålet uppnås.
- Att ta fram en handlingsplan som svarar mot klimatnödläget och redogör för de åtgärder som kommunen vidtagit eller planerar för att uppnå 1,5-gradersmålet.
- Att granska pågående och planerade projekt och vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att allt arbete är kompatibelt med 1,5-gradersmålet, även om det kräver omprövning av tidigare fattade beslut.
- Att tillsätta en vetenskaplig klimatpanel för att vägleda och utvärdera kommunens arbete mot 1,5-gradersmålet.
- Att utveckla samarbete med andra kommuner nationellt och internationellt för att stärka vår kompetens och optimera våra insatser.
- Att ta kompensatoriskt ansvar för en snabb omställning tills högre instanser tar sitt fulla ansvar.
- Att kommunen årligen redovisar alla vidtagna åtgärder för att uppnå 1,5-gradersmålet, samt den kända eller uppskattade effekt som arbetet resulterat i.

Botkyrka kommun har under de senaste tio åren arbetat fokuserat med att minska kommunens klimatpåverkan. Pågående och planerade åtgärder utifrån Botkyrkas klimatmål berör till största delen transporter eftersom cirka 80 procent av koldioxidutsläppen i Botkyrka kommer från transportsektorn. I arbetet med att nå målet om ett klimatneutralt Botkyrka som geografisk plats år 2045 är kommunen beroende av förändringar och åtgärder både på nationell och internationell nivå.

Under december 2019 påbörjade Uppsala universitet och konsultbolaget Ramboll arbetet med att ta fram en koldioxidbudget för hur stora utsläppsminskningar av koldioxid som kommunen behöver göra för att nå Parisöverenskommelsen om att begränsa den globala uppvärmningen till 2 grader.

Under 2020 inleds arbetet med att ta fram en nulägesanalys av kommunens inköp av varor och tjänster och utifrån analysen kommer ett program för att nå klimatmålet om en klimatneutral kommun som organisation senast år 2025 att tas fram.

En legal definition av vad ett klimatnödläge innebär saknas och en utlysning av klimatnödläge följs idag inte av bindande åtgärder. För att en utlysning av klimatnödläge inte ska stanna vid en symbolhandling är det av stor vikt att det åtföljs av konkreta och genomförbara åtaganden utifrån Botkyrkas förutsättningar och möjligheter.

Kommunledningsförvaltningen ställer sig bakom miljöenhetens yttrande. I miljöenhetens yttrande står det att: Miljöenheten har gjort den bedömningen att frågan om att utlysa ett klimatnödläge är ett politiskt ställningstagande. Yttrandet är därför koncentrerat till att göra en sammanställning av kommunens klimatarbete.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden behandlade ärendet 2020-05-11, § 44.

Kommunledningsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2021-02-17.

Samhällsbyggnadsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2020-02-19.

Yrkande

Mats Einarsson (V) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt ordförandeförslaget.

Expedieras till:

Kommunfullmäktige.

MOTION

Utlys klimatnödläge i Botkyrka kommun!

I **Parisavtalet 2015** beslutade världens nationer att gemensamt arbeta för att planetens medeltemperaturökning skall begränsas till **max 1,5 grader**. Utifrån de åtgärder som hittills utlovats tyder dock i nuläget ingenting på att detta mål kommer att nås. I stället är vi på väg mot en katastrofal upphettning på mellan 3 och 5 grader.

Även vid en begränsad uppvärmning står Stockholmsregionen och därmed Botkyrka kommun inför ett nödläge. SMHI:s klimatscenario för Stockholms län visar att dricksvattnet för två miljoner människor hotas när havsytan stiger och saltvatten tränger in i Mälaren. Klimat- och sårbarhetsutredningen slår fast att allvarliga infektionssjukdomar som borrelia, denguefeber och badsårsfeber kommer att hota medborgarnas hälsa. Risken för dödliga värmeböljor, översvämningar och stormar ökar, samtidigt som kvaliteten på vatten och luft blir allt sämre. Våra konsumtionsmönster gör oss starkt importberoende, och vi har inga möjligheter att försörja vår växande befolkning med lokalproducerade livsmedel när krisen är ett faktum inom den globala matproduktionen. En fjärdedel av Stockholms skärgård kommer att försvinna med ökade havsnivåer, troligen redan under våra barns livstid.

Den pågående globala upphettningen innebär att **vi befinner oss i ett krisläge**, och vi måste börja agera därefter.

I många städer världen över har man därför utlyst ett **klimatnödläge**. För en tid sedan blev Storbritannien första land med att låta parlamentet utlysa klimatnödläge. Det är en idé som framgångsrikt förts upp på agendan av klimatrörelsen *Extinction Rebellion*, som vill använda ett sådant nödläge som ett startskott för en mer handlingskraftig omställning.

Att utlysa klimatnödläge är en viktig symbolisk handling. Den signalerar insikt, engagemang och en strävan att bygga en värld som våra barn och barnbarn kan fortsätta att leva i. Mycket av arbetet med den gröna omställningen handlar om att skapa medvetenhet om problemet och uppslutning bakom lösningarna. Att Botkyrka kommun utlyser klimatnödläge skulle visa på hur allvarlig och brådskande situationen är, men de vackra orden måste åtföljas av en resolut handlingsplan. Sammantaget skulle en utlysning av nödläge, en åtgärdsplan och en informationskampanj hjälpa till att skapa uppslutning bakom en offensivare klimatpolitik.

Lokala myndigheter måste axla sitt ansvar och kommer att spela en avgörande roll i kampen för att nå en global krislösning. Allt fler länder, städer och kommuner världen över deklarerar nu klimatnödläge och det är **hög tid för Botkyrka** kommun att göra detsamma.

Mot bakgrund av det anförda yrkar vi att kommunfullmäktige beslutar följande:

- Att i likhet med FN:s klimatpanel IPCC och hundratals städer och länder världen över erkänna att vi befinner oss i ett klimatnödläge och att det varar tills världens nationer säkerställt att 1,5-gradersmålet uppnås
- Att ta fram en handlingsplan som svarar mot klimatnödläget och redogör för de åtgärder som kommunen vidtagit eller planerar för att uppnå 1,5-gradersmålet
- Att granska pågående och planerade projekt och vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att allt arbete är kompatibelt med 1,5-gradersmålet, även om det kräver omprövning av tidigare fattade beslut
- Att tillsätta en vetenskaplig klimatpanel för att vägleda och utvärdera kommunens arbete mot 1,5-gradersmålet
- Att utveckla samarbete med andra kommuner nationellt och internationellt för att stärka vår kompetens och optimera våra insatser
- Att ta kompensatoriskt ansvar för en snabb omställning tills högre instanser tar sitt fulla ansvar
- Att kommunen årligen redovisar alla vidtagna åtgärder för att uppnå 1,5-gradersmålet, samt den kända eller uppskattade effekt som arbetet resulterat i

Mats Einarsson (V)
Kerstin Amelin (V)
Yrsa Rasmussen (V)
Bekir Uzunel (V)
Pia Carlsson (V)
Ronnie Anderson (V)
Marit Normasdotter (V)

Referens

Rana Dyab

rana.dyab@botkyrka.se

Mottagare

Kommunfullmäktige

Yttrande över motion - Utlys klimatnödläge i Botkyrka kommun (V)

Sammanfattning

Mats Einarsson (V), Kerstin Amelin (V), Yrsa Rasmussen (V), Bekir Uzunel (V), Pia Carlsson (V), Ronnie Anderson (V) och Marit Normasdotter (V) väckte vid kommunfullmäktige 2019-10-04 en motion – Utlys klimatnödläge i Botkyrka kommun.

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- Att i likhet med FN:s klimatpanel IPCC och hundratals städer och länder världen över erkänna att vi befinner oss i ett klimatnödläge och att det varar tills världens nationer säkerställt att 1,5-gradersmålet uppnås.
- Att ta fram en handlingsplan som svarar mot klimatnödläget och redogör för de åtgärder som kommunen vidtagit eller planerar för att uppnå 1,5-gradersmålet.
- Att granska pågående och planerade projekt och vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att allt arbete är kompatibelt med 1,5-gradersmålet, även om det kräver omprövning av tidigare fattade beslut.
- Att tillsätta en vetenskaplig klimatpanel för att vägleda och utvärdera kommunens arbete mot 1,5-gradersmålet.
- Att utveckla samarbete med andra kommuner nationellt och internationellt för att stärka vår kompetens och optimera våra insatser.
- Att ta kompensatoriskt ansvar för en snabb omställning tills högre instanser tar sitt fulla ansvar.
- Att kommunen årligen redovisar alla vidtagna åtgärder för att uppnå 1,5-gradersmålet, samt den kända eller uppskattade effekt som arbetet resulterat i.

Botkyrka kommun har under de senaste tio åren arbetat fokuserat med att minska kommunens klimatpåverkan. Pågående och planerade åtgärder utifrån Botkyrkas klimatmål berör till största delen transporter eftersom

cirka 80 procent av koldioxidutsläppen i Botkyrka kommer från transportsektorn. I arbetet med att nå målet om ett klimatneutralt Botkyrka som geografisk plats år 2045 är kommunen beroende av förändringar och åtgärder både på nationell och internationell nivå.

Under december 2019 påbörjade Uppsala universitet och konsultbolaget Ramboll arbetet med att ta fram en koldioxidbudget för hur stora utsläppsminskningar av koldioxid som kommunen behöver göra för att nå Parisöverenskommelsen om att begränsa den globala uppvärmningen till 2 grader.

Under 2020 inleds arbetet med att ta fram en nulägesanalys av kommunens inköp av varor och tjänster och utifrån analysen kommer ett program för att nå klimatmålet om en klimatneutral kommun som organisation senast år 2025 att tas fram.

En legal definition av vad ett klimatnödläge innebär saknas och en utlysning av klimatnödläge följs idag inte av bindande åtgärder. För att en utlysning av klimatnödläge inte ska stanna vid en symbolhandling är det av stor vikt att det åtföljs av konkreta och genomförbara åtaganden utifrån Botkyrkas förutsättningar och möjligheter.

Kommunledningsförvaltningen ställer sig bakom miljöenhetens yttrande. I miljöenhetens yttrande står det att: Miljöenheten har gjort den bedömningen att frågan om att utlysa ett klimatnödläge är ett politiskt ställningstagande. Yttrande är därför koncentrerat till att göra en sammanställning av kommunens klimatarbete.

Ärendet

Miljöenhetens yttrande

Miljöenheten delar bilden av klimatläget som vår tids ödesfråga och har under de senaste tio åren arbetat fokuserat med att minska kommunens klimatpåverkan. Pågående och planerade insatser riktar sig dels mot kommunen som organisation där kommunen själv har rådighet och kan styra verksamheten. Dels mot näringsliv och medborgare där kommunen kan fungera som det goda exemplet och skapa förutsättningar för klimat-smarta val.

Botkyrkas klimatarbete

Botkyrkas första klimatstrategi antogs av kommunfullmäktige år 2009. I juni 2018 antogs en aktualiserad klimatstrategi med målen att kommunen

ska vara fossilbränslefri senast år 2030 och klimatneutral senast år 2045. Botkyrka som organisation går före i omställningsarbetet och har som målsättning att vara klimatneutral senast år 2025.

Pågående och planerade åtgärder utifrån Botkyrkas klimatmål berör till största delen resor och transporter eftersom cirka 80 procent av koldioxidutsläppen i Botkyrka kommer från transportsektorn. För kommunen som organisation har det inneburit en omställning till fossilbränslefri fordonsflotta. Via upphandling av varor och tjänster har kommunen ställt krav på att transporten ska ske med fordon som har låga utsläpp av hälsoskadliga luftföroreningar och koldioxidutsläpp. För att underlätta omställningen mot ett fossilbränslefritt Botkyrka producerar två kommunala bolag biogas av sina restprodukter och denna biogas finns att tanka i Botkyrka. I samarbete med Trafikverket har kommunen förbättrat infrastrukturen för gående och cyklister. Kommunen för en kontinuerlig dialog med SL för att förbättra utbudet av kollektivtrafiken. För att underlätta och stimulera till mer klimatsmarta resvanor har kommunen tillsammans med flera samhällsaktörer genomfört beteendepåverkande aktiviteter.

Åtgärderna återfinns i politiska styrdokument och inom kommunens och nämndernas budgetar. En sammanställning av vidtagna åtgärder och aktiviteter för att minska koldioxidutsläppen sker genom kommunens ordinarie styrsystem i den årliga uppföljning som årsbokslut och framtagna indikatorer.

För att nå målet om en klimatneutral kommun senast år 2045 är en omställning nödvändig inte bara inom kommunen som organisation, utan även bland privatpersoner och det lokala näringslivet. I arbetet med att nå målet för 2045 är kommunen beroende av förändringar och åtgärder både på nationell och internationell nivå. Det handlar bland annat om växthusgasutsläppen som orsakas av svensk konsumtion som till nästan 60 procent uppstår i andra länder. Hur utsläppen utomlands orsakade av den svenska konsumtionen kommer att utvecklas är beroende av internationella överenskommelser och handelsavtal.

Uppföljning av koldioxidutsläpp

Statistiska centralbyrån (SCB) redovisar koldioxidutsläpp på kommunnivå fördelat på olika sektorer som till exempel transporter, uppvärmning, industri och jordbruk. Genom att använda SCB:s statistik säkerställs att uppgifterna är kvalitetssäkrade och jämförbara över tid och med andra kommuner. Den viktiga frågan om beteendeförändringar är svåra att mäta på grund av de ofta sker långsamt och effekt inte visas förrän långt se-nare.

Under december 2019 påbörjar Uppsala universitet och konsultbolaget Ramboll arbetet med att ta fram en koldioxidbudget för hur stora utsläppsminskningar av koldioxid som kommunen behöver göra för att nå Parisöverenskommelsen om att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader. Framtagandet av kommunens klimatbudget ger kommunen ett bättre underlag om vilka de stora utsläppskällorna för Botkyrka som geografisk plats är. Underlaget från koldioxidbudgeten kommer bland annat användas för uppdateringen av programmet för ett fossilbränslefritt Botkyrka år 2030. Under år 2020 kommer en nulägesanalys av kommunens inköp av varor och tjänster genomföras och utifrån analysen kommer ett program för att nå klimatmålet om en klimatneutral kommun som organisation senast år 2025 att tas fram.

Kunskapsutbyte och samverkan

I juni 2017 antog riksdagen ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. Ramverket omfattar nya klimatmål, en klimatlag och Klimatpolitiska rådet. Klimatpolitiska rådet startade sin verksamhet i januari 2018 och har till uppgift att utvärdera om regeringens samlade politik är förenlig med klimatmålen. Lunds kommun var 2018 först i Sverige med att inrätta ett eget klimatråd och under hösten 2019 inrättade också Linköping ett klimatråd. I klimatråden sitter externa ledamöter från de lokala universiteten och instituten som till exempel Lunds universitet, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Linköpings universitet, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) och Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI).

Botkyrka kommun samarbetar med andra kommuner, regionala och nationella organ för att minska klimatpåverkan. Som medlem i bland annat Fossilfritt Sverige, Klimatkommunerna och Borgmästaravtalet får kommunen ta del av kunskapsutbyte samt har en länk till och möjlighet att påverka så väl på regional och som på nationell nivå. Som deltagande i flera forskningsprojekt får kommunen tillgång till den senaste kunskapen inom klimatområdet vilket ger möjlighet till att optimera insatserna för att minska kommunens klimatpåverkan.

På senare år har både kompetensen och tillgängligheten till kunskapen ökat inom klimatområdet. Länsstyrelserna har regeringens uppdrag att med ett långsiktigt perspektiv främja, samordna och leda det regionala arbetet kring energiomställning och minskad klimatpåverkan. Enligt förordning om myndigheters klimatanpassningsarbete som trädde i kraft den 1 januari 2019 har alla länsstyrelser och 32 nationella myndigheter skyldighet att initiera, stödja och utvärdera arbetet med klimatanpassning.

Städer som utlyst klimatnödläge

Nyligen utlyste både Europaparlamentet och nätverket C40 som arbetar för att minska klimatförändringar och består av totalt 94 storstäder över hela världen ett globalt klimatnödläge. Över 120 000 städer i 25 länder har i dagsläget utlyst klimatnödläge. Flertalet länder har också utlyst klimatnödläge, däribland Storbritannien, Irland, Portugal, Frankrike, Österrike, Kanada, Argentina och Bangladesh. I Sverige har medborgarförslag och motioner om utlysning av klimatnödläge inkommit till ett 30-tal kommuner, bland annat Stockholm, Malmö, Göteborg, Örebro och Norrköping. Ingen kommun har i dagsläget valt att bifalla förslaget.

FN:s klimatpanel IPCC:s är tydliga med att för att nå klimatmålen om att begränsa uppvärmningen till väl under 2 grader, med siktet inställt på att inte överstiga 1,5 grader krävs snabba och långtgående förändringar i alla delar av samhället i en skala som saknar historiskt motstycke. Globalt ökar utsläppen och de svenska minskar alldeles för sakta. Det klimatpolitiska rådet konstaterar att Sverige med nuvarande politik inte kommer att nå klimatmålen.

En legal definition av vad ett klimatnödläge är saknas och en utlysning av klimatnödläge följs idag inte av bindande åtgärder. För att en utlysning av klimatnödläge inte ska stanna vid en symbolhandling är det av stor vikt att det åtföljs av konkreta och genomförbara åtaganden utifrån Botkyrkas förutsättningar och möjligheter.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Det är sannolikt att det kommer krävas resurser, ekonomiska och personella, vid ett utlyst klimatnödläge.

Helena Karlsson
bitr. kommundirektör

Elif Koman André
hållbarhetsdirektör

Bilagor

1. Motion – Utlys klimatnödläge i Botkyrka kommun (V)
2. Protokollsutdrag från miljö- och hälsoskyddsnämnden 2020-05-11, § 44
3. Miljöenhetens tjänsteskrivelse 2020-02-19

Expedieras till:

Kommunfullmäktige
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Motionärerna

2020-05-11

§ 44

Motion – Utlys klimatnödläge i Botkyrka kommun

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår kommunfullmäktige att besvara motionen.

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått i uppdrag att yttra sig över Vänsterpartiets motion Utlys klimatnödläge i Botkyrka kommun. Ärendet inkom 2019-10-04 till miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Miljöenheten har gjort bedömningen att frågan om att utlysa ett klimatnödläge är ett politiskt ställningstagande. Miljöenheten redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2020-02-19 Dnr MHN/2019:59.

Motivering:

Det finns en global angelägenhet, och där Botkyrka kan göra sin del, för att svara upp mot det klimatnödläge som råder. Den politiska Mittenmajoriteten tar frågan om klimathotet på allvar och är väl medvetna om att det redan råder ett globalt klimatnödläge. Botkyrka kommun tar sitt ansvar och har gjort under många år genom ett flertal insatser för att sakta ner förändringarna och motverka klimathotet.

I frågan om klimathotet gäller det att alltid tänka framåt och hitta nya vägar. Botkyrka kommuns mål är:

- Klimatneutral kommunal organisation senast år 2025
- Fossilbränslefritt Botkyrka senast år 2030
- Klimatneutralt Botkyrka senast år 2045

Botkyrka kommun har under minst tio år arbetat fokuserat med att minska kommunens klimatpåverkan. Pågående och planerade åtgärder utifrån Botkyrkas klimatmål berör till största delen transporter eftersom cirka 80 procent av koldioxidutsläppen i Botkyrka kommer från transportsektorn. I arbetet med att nå målet om ett klimatneutralt Botkyrka som geografisk plats år 2045 är kommunen beroende av förändringar och åtgärder både på nationell och internationell nivå.

Sign

Beslutsexpediering

2020-05-11

Under december 2019 påbörjade Uppsala universitet och konsultbolaget Ramboll arbetet med att ta fram en koldioxidbudget för hur stora utsläppsminskningar av koldioxid som kommunen behöver göra för att nå Parisöverenskommelsen om att begränsa den globala uppvärmningen till 2 grader.

Under 2020 inleds arbetet med att ta fram en nulägesanalys av kommunens inköp av varor och tjänster och utifrån analysen kommer ett program för att nå klimatmålet om en klimatneutral kommun som organisation senast år 2025 att tas fram.

För kommunen som organisation har det inneburit en omställning till fossilbränslefri fordonsflotta. Via upphandling av varor och tjänster har kommunen ställt krav på att transporten ska ske med fordon som har låga utsläpp av hälsoskadliga luftföroreningar och koldioxidutsläpp. För att underlätta omställningen mot ett fossilbränslefritt Botkyrka producerar två kommunala bolag biogas av sina restprodukter och denna biogas finns att tanka i Botkyrka. I samarbete med Trafikverket har kommunen förbättrat infrastrukturen för gående och cyklister. Kommunen för en kontinuerlig dialog med SL för att förbättra utbudet av kollektivtrafiken. För att underlätta och stimulera till mer klimatsmarta resvanor har kommunen tillsammans med flera samhällsaktörer genomfört beteendepåverkande aktiviteter.

Åtgärderna för att minska koldioxidutsläppen återfinns i politiska styrdokument och inom kommunens och nämndernas budgetar. En sammanställning av vidtagna åtgärder och aktiviteter för att minska koldioxidutsläppen sker genom kommunens ordinarie styrsystem i den årliga uppföljning som årsboksut och framtagna indikatorer.

Botkyrka kommun håller för tillfället på att ta fram ett nytt verktyg för att följa upp kommunens klimatarbete genom en koldioxidbudget. Denna koldioxidbudget förväntas vara klar under maj månad. Verktöget visar hur stora utsläppsminskningar av koldioxid kommunen behöver göra för att uppfylla sin del av Parisöverenskommelsen, om att begränsa den globala uppvärmningen under två grader och eftersträva att den begränsas till 1,5 grader. Allt fler kommuner och regioner i Sverige tar fram koldioxidbudgetar för att se hur stora utsläppsminskningar av koldioxidutsläpp de behöver göra.

För att få tillgång till kompetens, erfarenhet och resurser har kommunen valt att samarbeta med akademien, näringslivet och civilsamhället. Kommunen är dessutom med i organisationen "Klimatkommunerna."

Botkyrka kommun har varit pionjär inom området och ledande i kommunalt klimatarbete. Nu har flera kommuner hunnit i kapp och det finns mer kunskap och erfarenheter i samhället om hur vi kan jobba mot klimathotet. Därför är samverkan mellan kommuner och andra aktörer viktigt. Det finns fortfarande stora utmaningar, men kommunen gör och kommer göra insatser för att motverka detta.

2020-05-11

Botkyrkas målmedvetna klimatarbete under de senaste tio åren har lett till att den egna organisationens utsläpp minskat kraftigt. Arbetet med att nå kommunens klimatmål, både för den egna organisationen och för kommunen som plats, måste fortsätta och de åtgärder som nu krävs för att minska utsläppen kommer vara mer komplicerade. Ett ständigt klimatanpassningsarbete kommer att behövas på kommunal nivå.

Vi i mittenmajoriteten vill göra ännu mer. Kommunen ska vara en förebild för andra kommuner och att vi ska satsa på det som har störst effekt på att motverka klimathotet.

Yrkanden

Monica Brundin (V) yrkar bifall till motionen, bilaga.

Anders Thorén (TUP) yrkar bifall till ordförandeförslaget.

Propositionsordning

Ordföranden ställer ordförandeförslaget mot Monica Brundin (V) bifallsyrkande till motionen och finner att miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar i enlighet med ordförandeförslaget.

YRKANDE

Motion – Utlys klimatnödläge i Botkyrka kommun

Miljöenheten anser i sitt yttrande över vår motion att frågan om att utlysa klimatnödläge är ett politiskt ställningstagande. Det är naturligtvis sant – nödläget är ett faktum, men ansvaret för att agera så att krisens omfattning och konsekvenser kan minimeras ligger hos de folkvalda.

Nämndordförandes förslag till beslut bekräftar med stor tydlighet att ett klimatnödläge faktiskt råder, och att Botkyrka (som för något decennium sedan var en pionjär på området) inte längre ligger i framkant när det gäller klimatarbetet.

Av svaret på vår motion framgår att det sker mycket bra arbete inom kommunen för att minska vår klimatpåverkan, som framtagandet av en koldioxidbudget och det planerade arbetet med en nulägesanalys av kommunens inköp. Samtidigt agerar kommunen ofta i motsatt riktning, som när man planerar att bebygga jordbruksmark eller när man skapar ytterligare onödiga transporter genom att sprida hemtjänstverksamheten på ett antal privata aktörer som kommer att arbeta parallellt i stället för att öka samordningen.

Kommunens s-ledda högermajoritet säger sig vilja göra ”ännu mer” för att minska vår klimatpåverkan. Att bifalla vår motion skulle vara en utmärkt början. Att utlysa klimatnödläge är att offentligt bekräfta ett känt faktum, vilket samtidigt förpliktar oss att agera med full kraft för att hindra den analkande klimatkollapsen och skydda vårt samhälle mot klimatförändringens numera oundvikliga konsekvenser.

Jag yrkar att nämnden föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen.

Monica Brundin (V)

N.A. m

Referens

Jessica Nyberg

jessica.nyberg@botkyrka.se

Mottagare

Miljö- och hälsoskydds nämnden

Remiss: Motion - Utlys klimatnödläge i Botkyrka kommun (V)

Diarienummer: MHN/2019:59

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskydds nämnden har tagit del av miljöenhetens yttrande och anser motionen besvarad.

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskydds nämnden har fått i uppdrag att yttra sig över Vänsterpartiets motion *Utlys klimatnödläge i Botkyrka kommun*. Ärendet inkom 2019-10-04 till miljö- och hälsoskydds nämnden.

Vänsterpartiet skriver att den pågående globala upphettningen innebär att vi befinner oss i ett krisläge och vi måste börja agera därefter. Vänsterpartiet framhåller att allt fler länder, städer och kommuner världen över deklarerar nu klimatnödläge och det är hög tid för Botkyrka kommun att göra detsamma.

Miljöenheten har gjort bedömningen att frågan om att utlysa ett klimatnödläge är ett politiskt ställningstagande. Enheten har därför koncentrerat yttrandet på att göra en sammanställning av kommunens klimatarbete.

Botkyrka kommun har under de senaste tio åren arbetat fokuserat med att minska kommunens klimatpåverkan. Pågående och planerade åtgärder utifrån Botkyrkas klimatmål berör till största delen transporter eftersom cirka 80 procent av koldioxidutsläppen i Botkyrka kommer från transportsektorn. I arbetet med att nå målet om ett klimatneutralt Botkyrka som geografisk plats år 2045 är kommunen beroende av förändringar och åtgärder både på nationell och internationell nivå.

Under december 2019 påbörjade Uppsala universitet och konsultbolaget Ramboll arbetet med att ta fram en koldioxidbudget för hur stora utsläppsminskningar av koldioxid

som kommunen behöver göra för att nå Parisöverenskommelsen om att begränsa den globala uppvärmningen till 2 grader.

Under 2020 inleds arbetet med att ta fram en nulägesanalys av kommunens inköp av varor och tjänster och utifrån analysen kommer ett program för att nå klimatmålet om en klimatneutral kommun som organisation senast år 2025 att tas fram.

En legal definition av vad ett klimatnödläge innebär saknas och en utlysning av klimatnödläge följs idag inte av bindande åtgärder. För att en utlysning av klimatnödläge inte ska stanna vid en symbolhandling är det av stor vikt att det åtföljs av konkreta och genomförbara åtaganden utifrån Botkyrkas förutsättningar och möjligheter.

Ärendet

I motionen *Utlys klimatnödläge i Botkyrka kommun* lyfter Vänsterpartiet att de åtgärder som utlovats av världens nationer för att begränsa planetens medeltemperaturökning till 1,5 grader inte är tillräckliga. I stället för att nå målet i det globala klimatavtalet som beslutades i Paris 2015 ser temperaturökningen ut att gå mot 3–5 grader.

Vänsterpartiet framhåller att även vid en begränsad uppvärmning står Stockholmsregionen och därmed Botkyrka kommun inför ett nödläge. Risken för dödliga värmeböljor, översvämningar och stormar ökar. Samtidigt som kvaliteten på vatten och luft blir allt sämre och allvarliga infektionssjukdomar att hotar medborgarnas hälsa.

Vänsterpartiet understryker att den pågående globala upphettningen innebär att vi befinner oss i ett krisläge, och vi måste börja agera därefter. Allt fler länder, städer och kommuner världen över deklarerar nu klimatnödläge och det är hög tid för Botkyrka kommun att göra detsamma. Att Botkyrka kommun utlyser klimatnödläge skulle visa på hur allvarlig och brådskande situationen är, men utlysningen måste åtföljas av en resolut handlingsplan.

Mot bakgrund av det anförda yrkar Vänsterpartiet att kommunfullmäktige beslutar följande:

- Att i likhet med FN:s klimatpanel IPCC och hundratals städer och länder världen över erkänna att vi befinner oss i ett klimatnödläge och att det varar tills världens nationer säkerställt att 1,5-gradersmålet uppnås
- Att ta fram en handlingsplan som svarar mot klimatnödläget och redogör för de åtgärder som kommunen vidtagit eller planerar för att uppnå 1,5-gradersmålet
- Att granska pågående och planerade projekt och vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att allt arbete är kompatibelt med 1,5-gradersmålet, även om det kräver omprövning av tidigare fattade beslut
- Att tillsätta en vetenskaplig klimatpanel för att vägleda och utvärdera kommunens arbete mot 1,5-gradersmålet

- Att utveckla samarbete med andra kommuner nationellt och internationellt för att stärka vår kompetens och optimera våra insatser
- Att ta kompensatoriskt ansvar för en snabb omställning tills högre instanser tar sitt fulla ansvar
- Att kommunen årligen redovisar alla vidtagna åtgärder för att uppnå 1,5 gradersmålet, samt den kända eller uppskattade effekt som arbetet resulterat i

Miljöenhetens yttrande

Miljöenheten har gjort den bedömningen att frågan om att utlysa ett klimatnödläge är ett politiskt ställningstagande. Enheten har därför fokuserat yttrandet på att göra en sammanställning av kommunens klimatarbete som berör förslagen i motionen.

Miljöenheten delar bilden av klimatläget som vår tids ödesfråga och har under de senaste tio åren arbetat fokuserat med att minska kommunens klimatpåverkan. Pågående och planerade insatser riktar sig dels mot kommunen som organisation där kommunen själv har rådighet och kan styra verksamheten. Dels mot näringsliv och medborgare där kommunen kan fungera som det goda exemplet och skapa förutsättningar för klimatsmarta val.

Botkyrkas klimatarbete

Botkyrkas första klimatstrategi antogs av kommunfullmäktige år 2009. I juni 2018 antogs en aktualiserad klimatstrategi med målen att kommunen ska vara fossilbränslefri senast år 2030 och klimatneutral senast år 2045. Botkyrka som organisation går före i omställningsarbetet och har som målsättning att vara klimatneutral senast år 2025.

Pågående och planerade åtgärder utifrån Botkyrkas klimatmål berör till största delen resor och transporter eftersom cirka 80 procent av koldioxidutsläppen i Botkyrka kommer från transportsektorn. För kommunen som organisation har det inneburit en omställning till fossilbränslefri fordonsflotta. Via upphandling av varor och tjänster har kommunen ställt krav på att transporten ska ske med fordon som har låga utsläpp av hälsoskadliga luftföroreningar och koldioxidutsläpp. För att underlätta omställningen mot ett fossilbränslefritt Botkyrka producerar två kommunala bolag biogas av sina restprodukter och denna biogas finns att tanka i Botkyrka. I samarbete med Trafikverket har kommunen förbättrat infrastrukturen för gående och cyklister. Kommunen för en kontinuerlig dialog med SL för att förbättra utbudet av kollektivtrafiken. För att underlätta och stimulera till mer klimatsmarta resvanor har kommunen tillsammans med flera samhällsaktörer genomfört beteendepåverkande aktiviteter.

Åtgärderna för att minska koldioxidutsläppen återfinns i politiska styrdokument och inom kommunens och nämndernas budgetar. En sammanställning av vidtagna åtgärder och aktiviteter för att minska koldioxidutsläppen sker genom kommunens ordinarie styrsystem i den årliga uppföljning som årsbokslut och framtagna indikatorer.

För att nå målet om en klimatneutral kommun senast år 2045 är en omställning nödvändig inte bara inom kommunen som organisation, utan även bland privatpersoner och det lokala näringslivet. I arbetet med att nå målet för 2045 är kommunen beroende av förändringar och åtgärder både på nationell och internationell nivå. Det handlar bland annat om växthusgasutsläppen som orsakas av svensk konsumtion som till nästan 60 procent uppstår i andra länder. Hur utsläppen utomlands orsakade av den svenska konsumtionen kommer att utvecklas är beroende av internationella överenskommelser och handelsavtal.

Uppföljning av koldioxidutsläpp

Statistiska centralbyrån (SCB) redovisar koldioxidutsläpp på kommunnivå fördelat på olika sektorer som till exempel transporter, uppvärmning, industri och jordbruk. Genom att använda SCB:s statistik säkerställs att uppgifterna är kvalitetssäkrade och jämförbara över tid och med andra kommuner. Den viktiga frågan om beteendeförändringar är svåra att mäta på grund av de ofta sker långsamt och effekt inte visas förrän långt senare.

Under december 2019 påbörjar Uppsala universitet och konsultbolaget Ramboll arbetet med att ta fram en koldioxidbudget för hur stora utsläppsminskningar av koldioxid som kommunen behöver göra för att nå Parisöverenskommelsen om att hålla den globala uppvärmningen under två grader och eftersträva att den begränsas till 1,5 grader. Framtagandet av Botkyrkas koldioxidbudget ger kommunen ett bättre underlag om vilka de stora utsläppskällorna för Botkyrka som geografisk plats är. Underlaget från koldioxidbudgeten kommer bland annat användas för uppdateringen av programmet för ett fossilbränslefritt Botkyrka år 2030. Under år 2020 kommer en nulägesanalys av kommunens inköp av varor och tjänster påbörjas och utifrån analysen kommer ett program för att nå klimatmålet om en klimatneutral kommun som organisation senast år 2025 att tas fram.

Kunskapsutbyte och samverkan

Sedan 1 januari 2018 har Sverige ett klimatpolitiskt ramverk som omfattar nya klimatmål, en klimatlag och ett klimatpolitiskt råd. Klimatpolitiska rådet har till uppgift att utvärdera om regeringens samlade politik är förenlig med klimatmålen. Lunds kommun var 2018 först i Sverige med att inrätta ett eget klimatråd och under hösten 2019 inrättade också Linköping ett klimatråd. I klimatråden sitter externa ledamöter från de lokala universiteterna och instituten som till exempel Lunds universitet, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Linköpings universitet, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) och Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI).

Botkyrka kommun samarbetar med andra kommuner, regionala och nationella organ för att minska klimatpåverkan. Som medlem i bland annat Fossilfritt Sverige, Klimatkommunerna och Borgmästaravtalet får kommunen ta del av kunskapsutbyte samt har en länk till och möjlighet att påverka så väl på regional och som på nationell nivå. Som deltagande i flera forskningsprojekt får kommunen tillgång till den senaste kunskapen inom klimatområdet vilket ger möjlighet till att optimera insatserna för att minska kommunens klimatpåverkan.

På senare år har både kompetensen och tillgängligheten till kunskapen ökat inom klimatområdet. Länsstyrelserna har regeringens uppdrag att med ett långsiktigt perspektiv främja, samordna och leda det regionala arbetet kring energiomställning och minskad klimatpåverkan. Enligt förordning om myndigheters klimatanpassningsarbete som trädde i kraft den 1 januari 2019 har alla länsstyrelser och 32 nationella myndigheter skyldighet att initiera, stödja och utvärdera arbetet med klimatanpassning.

Städer som utlyst klimatnödläge

Nyligen utlyste både Europaparlamentet och nätverket C40 som arbetar för att minska klimatförändringar och består av totalt 94 storstäder över hela världen ett globalt klimatnödläge. Över 120 000 städer i 25 länder har i dagsläget utlyst klimatnödläge. Flerparten länder har också utlyst klimatnödläge, däribland Storbritannien, Irland, Portugal, Frankrike, Österrike, Kanada, Argentina och Bangladesh. I Sverige har medborgarförslag och motioner om utlysning av klimatnödläge inkommit till ett 30-tal kommuner, bland annat Stockholm, Malmö, Göteborg, Örebro och Norrköping. Ingen kommun har i dagsläget valt att bifalla förslaget.

FN:s klimatpanel IPCC:s är tydliga med att för att nå klimatmålen om att begränsa uppvärmningen till väl under 2 grader, med siktet inställt på att inte överstiga 1,5 grader krävs snabba och långtgående förändringar i alla delar av samhället i en skala som saknar historiskt motstycke. Globalt ökar utsläppen och de svenska minskar alldeles för sakta. Det klimatpolitiska rådet konstaterar att Sverige med nuvarande politik inte kommer att nå klimatmålen.

En legal definition av vad ett klimatnödläge innebär saknas och en utlysning av klimatnödläge följs idag inte av bindande åtgärder. För att en utlysning av klimatnödläge i Botkyrka kommun inte ska stanna vid en symbolhandling är det av stor vikt att det åtföljs av konkreta och genomförbara åtaganden utifrån Botkyrkas förutsättningar och möjligheter.

Miljöenhetens bedömning

Miljöenheten är positiva till motionens grundidé om att kommunen behöver öka takten i omställningen till ett mer klimatsmart samhälle. Kommunen och kommunkoncernen behöver stärka sitt ledarskap i omställningsarbetet och förvaltningarna måste ta ansvar samt genomföra åtgärder inom sina respektive verksamhetsområde för att minska klimatpåverkan.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Internationella och nationella studier har visat att kostnaderna för att vidta åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser i närtid bli betydligt lägre än om man väntar. Studier har också visat att Parisavtalet är det mest kostnadseffektiva sättet att hantera klimatförändringarna och att kostnaderna blir ännu större om vi inte agerar.

Carina Molin
Samhällsbyggnadsdirektör

Ulrika Svärd
Miljöchef

Expedieras till

Kommunstyrelsen